

Tämä sivu on konekäännetty [\[Linkki\]](#). Konekäännökset voivat sisältää virheitä, jotka saattavat heikentää selkeyttä ja tarkkuutta. Oikeusasiamies ei vastaa mahdollisista epäjohtonmukaisuuksista. Tietojen luotettavuus ja oikeusvarmuus varmistuvat lukemalla edellä linkitetty lähdekielinen versio (englanti). Lisätietoja on [kieli- ja käännöskäytännöissämme](#) [\[Linkki\]](#).

Päätös siitä, miten Euroopan investointipankki julkistaa ympäristötietoja hankkeista, joita se rahoittaa välittäjien kautta (asia 1251/2020/PB)

Päätös

Kanteluasia 1251/2020/PB - Tutkittavaksi otetut kantelut, pvm 27/07/2020 - Päätökset, pvm 21/04/2022 - Toimielin, jota kantelu koskee Euroopan investointipankki (Tutkimusta ei syytä jatkaa) |

Asia koski Euroopan investointipankin (EIP) käytäntöä julkaista ympäristötietoja hankkeista, joita se rahoittaa välillisesti välittäjien kautta. Kantelijat, kolme kansalaisjärjestöä, olivat huolissaan siitä, että julkaisemalla liian vähän ympäristötietoa näistä hankkeista EIP estää yleisöä ilmaisemasta täysimääräisesti näkemyksiään ympäristökysymyksistä vaikuttaakseen EIP:n rahoituspäätöksiin.

Oikeusasiamies totesi, että EIP ei voi eikä sen pitäisi pyrkiä pitämään hallussaan ja julkaisemaan kaikkea ympäristötietoa, joka liittyy välittäjien kautta rahoitettuihin hankkeisiin. Parannuksiin olisi sen sijaan päästävä asettamalla rahoituksen välittäjille lisävelvoitteita. Oikeusasiamies teki tähän liittyviä ehdotuksia sekä käytännön lisäehdotuksia.

EIP suostui panemaan täytäntöön joitakin oikeusasiamiehen ehdotuksia, mutta totesi muutoin, että sen tärkeimmät käytännöt riittävät. Joidenkin ehdotusten osalta, joista EIP ei ollut samaa mieltä, oikeusasiamies katsoo, että EIP:n olisi yleisen edun mukaista panna nämä muutokset täytäntöön. Näin ollen hän toisti nämä ehdotukset ja päätti asian käsittelyn.

Johdanto

1. Kolme kansalaisjärjestöä valitti Euroopan oikeusasiamiehelle EIP:n käytännöstä julkaista ympäristötietoa hankkeista, joita se rahoittaa välillisesti välittäjien kautta. Kantelijat katsovat yhteenvetona, että EIP:n välittäjien kautta rahoittamista hankkeista, joilla on merkittäviä

ympäristövaikutuksia, ei ole riittävästi tietoa. EIP ei edes julkaise tietoja tällaisten hankkeiden olemassaolosta. Se ei myöskään velvoita välittäjiä tai hankekumppaneita julkaisemaan tällaisia tietoja.

2. "Ympäristötiedon" julkaisemisvelvoite perustuu Århusin yleissopimukseen [1], joka on EU:ta, sen toimielimiä ja allekirjoittajavaltioita sitova kansainvälinen yleissopimus. Velvoite merkitsee lyhyesti sanottuna sitä, että julkiset laitokset julkaisevat tiettyjä "ympäristötietoja" aina, kun kyseisellä toiminnalla on merkittäviä ympäristövaikutuksia.

3. Velvollisuus *julkaista järjestelmällisesti* ja aktiivisesti ympäristötietoja on yksi Århusin lainsäädännön kahdesta keskeisestä avoimuusnäkökohdasta [2]. Toinen on velvollisuus *luovuttaa* ympäristötietoa, kun joku sitä pyytää.

4. Näiden avoimuusvelvoitteiden täytäntöönpano on olennaisen tärkeää, jotta Århusin lainsäädännön yleinen järjestelmä toimisi. Århusin lainsäädäntöön sisältyy kaksi lisäpiirrettä: yleisön **osallistuminen** päätöksentekoon, joka liittyy toimintaan, jolla on merkittävä vaikutus ympäristöön, ja yleisön oikeus turvautua tällaisiin toimiin liittyviin hallinnollisiin ja oikeudellisiin muutoksenhakukeinoin.

Tutkimus ja tämä päätös

5. Oikeusasiamies antoi tutkimuksen yhteydessä kesäkuussa 2021 alustavan arvioinnin [3], johon sisältyi ehdotuksia. EIP lähetti oikeusasiamiehelle yksityiskohtaisen vastauksen marraskuussa 2021, ja kantelijat esittivät huomautuksia kyseisestä vastauksesta.

6. Tässä päätöksessä arvioidaan EIP:n vastausta oikeusasiamiehen ehdotuksiin. Osa niistä hyväksyttiin EIP:ssä, osa hylättiin oikeusasiamiehen kohtuullisina pitämillä perusteilla ja osa on jouduttu toistamaan. Seuraavilla muutoksilla on merkitystä muiden ehdotusten kannalta.

7. EIP on hiljattain tarkistanut avoimuuskäytäntöjä koskevia hallinnollisia sääntöjään [4], ja se on myös tarkistanut perusteellisesti ympäristö- ja sosiaalisia puitteitaan [5]. Näiden tarkistusten vaikutusta EIP:n toimien avoimuuteen ei voida vielä arvioida. Oikeusasiamiehellä on tilaisuus tehdä niin tulevien kantelujen perusteella.

8. Oikeusasiamies on lisäksi tarkistanut lähestymistapaansa kanteluihin, jotka koskevat EIP:n kieltäytymistä antamasta asiakirjojaan yleisön tutustuttavaksi. Hakijat voivat nyt kääntyä oikeusasiamiehen puoleen välittömästi sen jälkeen, kun uudelleentarkastelua koskevasta pyynnöstä, jäljempänä 'uudistettu pyyntö' [6], on tehty kielteinen päätös.

9. Ympäristötiedon avoimuutta koskeva kysymys on lisäksi sisällytetty oikeusasiamiehen nykyiseen strategiseen työhön, ja sen tarkoituksena on muun muassa teettää riippumaton tutkimus parhaista käytännöistä, joita kansainväliset rahoituslaitokset soveltavat ympäristötiedon julkaisemiseen, sekä vaihtaa tietoja alan kansainvälisten asiantuntijaelinten kanssa.

10. Oikeusasiamies esitti alustavassa arvioinnissaan jäljempänä esitetyt ehdotukset.

Suurempaa hanketta koskevien tietojen ja asiakirjojen julkaiseminen

11. Oikeusasiamies ehdotti, että EIP ottaisi käyttöön parannetun vakiolähestymistavan suurempiin hankkeisiin, joiden osalta sillä on yleensä hallussaan merkityksellistä ”ympäristötietoa” [7]. Oikeusasiamiehen arvio tästä ehdotuksesta löytyy hänen päätöksestään asiaan liittyvästä tutkimuksesta 1065/2020 [8] . [9]

Pienempiä hankkeita koskevien tietojen julkaiseminen

12. Pienempien hankkeiden osalta, joissa EIP:llä ei useinkaan ole itsellään ”ympäristötietoa”, oikeusasiamies ehdotti seuraavaa:

a. EIP voisi sopimusperusteisesti velvoittaa välittäjensä julkaisemaan ”ympäristötietoa” – sellaisena kuin se ymmärretään Århusin säännöissä ja selitetään Århusin yleissopimusta koskevassa oppaassa – aina, kun ne käyttävät EIP:n varoja sellaisten hankkeiden rahoittamiseen, joilla on merkittäviä ympäristövaikutuksia.

b. EIP voisi sopimusperusteisesti velvoittaa välittäjensä ilmoittamaan EIP:lle kaikkien sellaisten hankkeiden nimen, paikan ja luonteen, joilla on merkittäviä ympäristövaikutuksia, heti kun rahoituspäätös on tehty. Tämän jälkeen EIP voisi välittömästi julkaista nämä tiedot nykyisellä hankesivullaan.

13. EIP vastasi, että lisävaatimusten asettaminen rahoituksen välittäjille ”vaikuttaisi merkittävästi EIP:n toimintatapaan ja sen vuorovaikutukseen [rahoituksen välittäjien] kanssa, mikä viime kädessä heikentäisi EIP:n kykyä hoitaa tehtävänsä – – ”. Se lisäsi, että EIP vaatii jo sopimuksissa rahoituksen välittäjiä asettamaan EIP:n vaatimuksia alahankkeille ja että EIP:n vaatimukseen sisältyy sidosryhmien osallistumista ja julkistamista koskevia velvoitteita.

14. Yhteenvedon EIP katsoo, että sen nykyiset käytännöt riittävät. Siinä selitetään yksityiskohtaisesti, miten se tarkistaa huolellisesti, että välittäjillä on tarvittava taitotieto ja kokemus ympäristösääntöjen noudattamiseksi, ja luottaa siihen, että ne tekevät niin.

15. Mitä tulee EIP:n viittaukseen sen vuorovaikutukseen rahoituksen välittäjien kanssa, on epäselvää, viittaako EIP siihen, mikä on pohjimmiltaan markkinaongelma: Jotkin rahoituksen välittäjät epäröisivät käydä kauppaa EIP:n kanssa, jos EIP asettaisi vaatimuksia ympäristötietojen julkaisemisesta hankkeista, jotka vaikuttavat merkittävästi ympäristöön. Oikeusasiamies ei voi tehdä asiasta yksityiskohtaista arviointia, koska sitä ei ole millään tavoin perusteltu.

16. Kantelijoiden ilmaisemat huolenaiheet koskivat vähemmän sitä, hoitaako EIP asianmukaisesti välittäjiin liittyvät tehtävänsä, ja enemmän sitä, onko heillä - ja muilla kansalaisilla - riittävästi tietoa sen tarkistamiseksi, että välittäjät ja hankkeiden toteuttajat noudattavat käytännössä ympäristövelvoitteitaan (viimeksi mainitut sisältävät velvoitteet, jotka EIP asettaa niille asiaankuuluvaan lainsäädäntöön sisältyvien velvoitteiden lisäksi). Ottaen huomioon edellä kohdassa *"Tutkimus ja tämä päätös"* esitetyn kehityksen oikeusasiamies ei jatka asian käsittelyä tässä vaiheessa.

17. Oikeusasiamiehen toisella ehdotuksella oli tarkoitus puuttua ilmeiseen ongelmaan: koska yleisöllä on erityisiä oikeuksia, jotka liittyvät toimintoihin, joilla on merkittävä vaikutus ympäristöön, heidän on tiedettävä tällaisten toimintojen olemassaolo, jotta he voivat käyttää näitä oikeuksia.

18. Jos EIP:llä on tai se voi laatia luettelon hankkeista, joita rahoitetaan sellaisten välittäjien kautta, joilla on merkittävä vaikutus ympäristöön, se voisi julkaista tällaisen luettelon. Jos sillä ei ole tällaista luetteloa tai se ei voi poimia sitä, tämä puute olisi korjattava. Kuten on ehdotettu, EIP voisi pyytää rahoituksen välittäjiä ilmoittamaan kaikkien sellaisten hankkeiden nimen, paikan ja luonteen, joilla on merkittäviä ympäristövaikutuksia, heti kun rahoituspäätös on tehty. Tämän jälkeen EIP voisi välittömästi julkaista nämä tiedot nykyisellä hankesivullaan.

19. Oikeusasiamies tekee asiaan liittyvän ehdotuksen.

Rahoituksen välittäjille annettava lisäkoulutus

20. Oikeusasiamies teki seuraavan ehdotuksen, joka perustui EIP:n valitusmekanismin aiemmin antamaan vastaavaan suositukseen:

EIP voisi varmistaa sopimusteilse ja koulutustilaisuuksien sekä seurantatarkastusten tai -valvonnan avulla, että välittäjät vastaavat asianmukaisesti yleisön pyyntöihin saada ympäristötietoa ja että yleisölle tiedotetaan mahdollisuudesta valittaa EIP:lle, jos näin ei tehdä.

21. EIP vastasi, että se panee täytäntöön tämän ehdotuksen ja valitusmekanisminsa suositukset.

22. Oikeusasiamies on tyytyväinen tähän vastaukseen.

Selvennetään, millä hankkeilla katsotaan olevan ”merkittävä vaikutus ympäristöön”.

23. Sillä, onko hankkeella ”merkittävä vaikutus ympäristöön”, on merkitystä määritettäessä, mitä oikeuksia yleisöllä on. Oikeusasiamies katsoi, että EIP ei tällä hetkellä julkaise selkeitä ohjeita siitä, minkä tyyppisillä toimilla se katsoo olevan ”merkittävä vaikutus ympäristöön”, sellaisena kuin se ymmärretään asiaa koskevissa säännöissä. Oikeusasiamies teki ehdotuksen, jonka

tarkoituksena oli varmistaa, että EIP antaa välittäjille selkeämmän kuvan siitä, minkä tyyppisillä toimilla katsotaan olevan merkittävä vaikutus ympäristöön [10].

24. Koska EIP:n vastaus tähän ehdotukseen ei ollut tyydyttävä, oikeusasiamies tekee jäljempänä päivitetyn ehdotuksen tarkemmaksi.

Välittäjärahoitteisia hankkeita koskeva jakso EIP:n vuotuisessa avoimuusraportissa

25. Oikeusasiamies ehdotti, että EIP voisi sisällyttää vuotuisen avoimuuskertomukseensa erillisen osion välitetystä rahoituksesta.

26. EIP suhtautui myönteisesti tähän ehdotukseen, jonka se totesi mahdollistavan paremman tiedottamisen välitetyn rahoituksen todellisesta avoimuudesta. Se aikoo panna tämän ehdotuksen täytäntöön tulevissa avoimuuspolitiikkansa täytäntöönpanoa koskevissa vuosikertomuksissa.

27. Oikeusasiamies on tyytyväinen EIP:n vastaukseen.

Päätelmät

Tutkimuksen perusteella oikeusasiamies lopettaa asian käsittelyn, koska lisätutkimukset eivät ole tässä vaiheessa perusteltuja.

Kantelijoille ja EIP:lle ilmoitetaan tästä päätöksestä.

Ehdotuksia parannuksiksi

Pienempiä hankkeita koskevien tietojen julkaiseminen

Jos EIP:llä on jo käytettävissään kootut tiedot pienempien hankkeiden nimestä, paikasta ja luonteesta, oikeusasiamies katsoo, että sen olisi julkaistava nämä tiedot, mahdollisesti verkossa olevan luettelon muodossa. Jos EIP:llä ei ole pääsyä tällaisiin tietoihin, se voi pyytää rahoituksen välittäjiä ilmoittamaan EIP:lle kaikkien sellaisten hankkeiden nimen, paikan ja luonteen, joilla on merkittäviä ympäristövaikutuksia, heti kun rahoituspäätös on tehty. Tämän jälkeen EIP voisi välittömästi julkaista nämä tiedot olemassa olevalla hankesivulla.

Selvennetään, millä hankkeilla katsotaan olevan ”merkittävä vaikutus ympäristöön”.

Sillä, onko hankkeella ”merkittävä vaikutus ympäristöön”, on vaikutuksia Århusin lainsäädännön mukaisiin oikeuksiin.

EIP:n olisi julkaistava – tarvittaessa tarkistettuina tai päivitettyinä – säännöt ja/tai suuntaviivat, joita se soveltaa sen määrittämiseksi, onko hankkeella todennäköisesti ”merkittävä vaikutus ympäristöön”.

Emily O'Reilly Euroopan oikeusasiamies

Strasbourg, 21. huhtikuuta 2022

[1] <https://unece.org/environment-policy/public-participation/aarhus-convention/text> [Linkki]

[2] 'Århusin lainsäädännöllä' tarkoitetaan tässä tiedon saantia, yleisön osallistumisoikeutta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa [koskevaa Århusin yleissopimusta](#) [Linkki] unionin toimielimissä ja elimissä sekä kyseisen yleissopimuksen soveltamisesta annettua [EU:n asetusta \(EY\) N:o 1367/2006](#). [Linkki]

[3] Saatavilla osoitteessa:

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/doc/preliminary-finding/en/142832> [Linkki]

[4] <https://www.eib.org/fi/publications/eib-group-transparency-policy-2021> [Linkki]

[5] <https://consult.eib.org/consultation/essf-2021-fi/> [Linkki]

[6] Uudistettu pyyntö muodostaisi oikeusasiamiehen työtä koskevan [EU:n lainsäädännön](#) [Linkki] mukaiset ”asianmukaiset hallinnolliset lähestymistavat”. Uudistetun pyynnön osalta ks. EIP:n hallinnolliset säännöt, [5.31–5.33 artikla](#). [Linkki]

[7] Ks. EIP:n vastaus oikeusasiamiehen alustavaan arviointiin, osa 1.6.3, jossa esitetään tärkeimmät välitetyt hankkeet, joissa EIP osallistuu aktiivisesti ympäristöarviointeihin:

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/doc/correspondence/en/154573> [Linkki]

[8] <https://www.ombudsman.europa.eu/fi/case/fi/57278> [Linkki]

[9] Lisäksi on huomattava, että EIP huomautti seuraavaa: *”... hyväksyessään [oikeusasiamiehen] ehdotuksen [uusi vuoden 2021] EIP-[avoimuuspolitiikka] ei enää sisällä EIP-ryhmän vuoden 2015 avoimuuspolitiikan 5.13 artiklaan sisältyvää säännöstä yksittäisistä määrärahoista (alahankkeista).*

[10] Ehdotus oli tämä: EIP voisi määritelmien, tulkintojen ja luokitusten osalta pysyä Århusin sääntöihin liittyvien uudelleentarkastelujen ja suuntaviivojen puitteissa eikä ottaa käyttöön tai soveltaa uusia tai muita luokituksia sen määrittämiseksi, olisiko hankkeet korvamerkittävä merkittäviksi ympäristövaikutuksiksi. Termin käytön laajuutta voidaan seurata esimerkiksi EIP:n verkkosivustolla tehdyn verkkohaun avulla.